

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 13 юни 2016 г.
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ док. Ком.:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Относно:	Препоръка за ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно националната програма за реформи на Литва за 2016 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Литва за 2016 г.

Приложено се изпраща на делегациите посоченият по-горе проект за препоръка на Съвета, преработен и съгласуван в различните комитети на Съвета въз основа на предложението на Комисията COM (2016) 335 final.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от ...

**относно националната програма за реформи на Литва за 2016 г.
и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Литва за
2016 г.**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 5, параграф 2 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

като има предвид, че:

- (1) На 26 ноември 2015 г. Комисията прие годишния обзор на растежа, с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2016 г. Приоритетите на годишния обзор на растежа бяха одобрени от Европейския съвет на 17—18 март 2016 г. Въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета², на 26 ноември 2015 г. Комисията прие Доклад за механизма за предупреждение, в който Литва не беше посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед. В същия ден Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета за икономическата политика на еврозоната. Тази препоръка беше одобрена от Европейския съвет на 18—19 февруари 2016 г. и приета от Съвета на 8 март 2016 г.³ Като държава, чиято парична единица е еврото, и с оглед на тясната взаимовръзка между икономиките в икономическия и паричен съюз, Литва следва да гарантира пълното и навременно изпълнение на препоръката.
- (2) Докладът за Литва беше публикуван на 26 февруари 2016 г. В доклада се оценява напредъка на Литва при изпълнението на специфичните за държавата препоръки, приети на 14 юли 2015 г. и нейния напредък по отношение на националните цели по стратегията „Европа 2020“.
- (3) На 29 април 2016 г. Литва представи своята национална програма за реформи за 2016 г. и своята програма за стабилност за 2016 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.

² Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси (ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25).

³ ОВ C 96, 11.3.2016 г., стр. 1.

- (4) Специфичните за всяка държава препоръки бяха взети предвид при планирането на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014—2020 г. Както е предвидено в член 23 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁴, когато това е необходимо за подпомагане на изпълнението на съответните препоръки на Съвета, Комисията може да поиска от дадена държава членка да преразгледа своето споразумение за партньорство и съответните програми и да предложи изменения в тях. Комисията предостави допълнителни подробности за начина, по който ще се възползва от тази разпоредба в насоките относно прилагането на мерките, които обвързват ефективността на европейските структурни и инвестиционни фондове с доброто икономическо управление.
- (5) В своята програма за стабилност за 2016 г. Литва поиска временно отклонение от 0,6% от БВП от изисквания план за корекции за постигане на средносрочната цел през 2017 г., за да се вземат предвид основните структурни реформи с положително въздействие върху дългосрочната устойчивост на публичните финанси. При все това, в очакване на окончателно споразумение остава несигурността относно набора от мерки на реформата, както и тяхното прилагане. Следователно, въпреки че Литва притежава достатъчно фискално пространство, за да се възползва от временно отклонение, тя изглежда не отговаря на критериите за допустимост, свързани с прилагането на реформата, за да се възползва от клаузата за структурната реформа. Освен това, понастоящем не е възможно да се оцени реалистичността на прогнозираното от правителството въздействие на реформата. Следователно въздействието на тези реформи все още не е отразено в изискваната корекция за постигане на средносрочната бюджетна цел за 2017 г.

⁴ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 320).

- (6) Спрямо Литва понастоящем се прилагат предпазните мерки на Пакта за стабилност и растеж. В своята програма за стабилност за 2016 г. правителството планира подобрене в номиналното салдо от дефицит в размер на 0,8% от БВП през 2016 г. до излишък от 0,9% от БВП през 2019 г. Очаква се (преизчисленото⁵) структурно салдо да остане над стойността на средносрочната бюджетна цел — дефицит от 1% от БВП в структурно изражение — до 2016 г. и след това. Планът за корекции включва системната пенсионна реформа през 2016 г., но не отразява планираната структурна реформа през 2017 г. Съгласно програмата за стабилност съотношението на държавния дълг към БВП се очаква да спадне от 39,9% от БВП през 2016 г. на 35,7% през 2019 г.

Макроикономическият сценарий, който стои в основата на тези предвиждания за бюджета, е реалистичен. Мерките, необходими за постигане на планираните нива на дефицита от 2018 г. нататък, все още не са достатъчно конкретизирани. Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2016 г. се предвижда структурното салдо да бъде в размер от -1,2% от БВП през 2016 г., което може да се счита за приближаване към средносрочната бюджетна цел, и от -0,8% от БВП през 2017 г., като се надхвърли средносрочната бюджетна цел. Въз основа на оценка на програмата за стабилност и като се вземе предвид прогнозата на Комисията от пролетта на 2016 г., се очаква Литва да спазва разпоредбите на Пакта за стабилност и растеж.

- (7) Спадът на населението в трудоспособна възраст като последица от застаряването, слабите резултати в здравеопазването и значителната нетна емиграция може да навредят на потенциала за растеж на Литва и в крайна сметка на нейния бъдещ път за сближаване, като същевременно изложат на риск устойчивостта на пенсионните системи и системите за дългосрочни грижи. До 2030 г. се предполага кумулативна загуба на 35 % от населението в трудоспособна възраст. Ако тази тенденция не се обърне, това ще застраши наличието на подходящи трудови ресурси, устойчивостта на дългосрочния икономически растеж и системите за социална сигурност, по-специално на пенсионната система.

⁵ Структурното салдо, преизчислено от службите на Комисията по общоприетата методика въз основа на информацията в програмата за стабилност.

- (8) Продължаващите демографски тенденции подчертават необходимостта от всеобхватна пенсионна реформа в Литва, която да реши проблема със средносрочната устойчивост и рисковете за адекватността на настоящата пенсионна система. Равнището на бедност сред възрастните хора в Литва е сред най-високите в Съюза. Въпреки това понастоящем не съществува механизъм за индексирание на пенсиите, предоставяни от публичноправни субекти, и разходите за пенсии за социално осигуряване са сравнително ниски. Парламентът все още не е приел предложението от правителството за проект за закон за въвеждане на механизъм за индексирание, не е обвързвало пенсионната възраст с промените в средната продължителност на живота след 2026 г. и не е подобрило начина, по който се финансира основната част от пенсиите за социално осигуряване.
- (9) В Литва резултатите в здравеопазването са сред най-слабите в Европейския съюз. По-специално, смъртността на населението на възраст от 20 до 64 години е най-високата в Съюза, което има важно въздействие както върху наличния потенциал на работната сила, така и върху производителността на труда. Слабости в системата на здравеопазването включват твърде голямата зависимост от болнично лечение и ниски разходи за превенция и за обществено здраве. Съществува нужда от преодоляване на негативните демографски тенденции.

- (10) Важно е Литва да засили инвестициите в човешки капитал, за да противодейства на някои отрицателни последици от нейното намаляващо население в трудоспособна възраст и да подкрепи прехода на Литва към икономика с по-висока добавена стойност. Въпреки че се е увеличило образователното равнище, делът на учениците, които имат недостатъчни основни умения, е висок. Следва да продължат усилията да се осигури високо качество на преподаването, което е от решаващо значение за справяне с ниските резултати и недостатъците в образованието. Освен това съществуват слабости в качеството на преподаване във висшето образование и способността му за насърчаване на иновациите. Постоянно ниската степен на участие в обучението за възрастни подкопава усилията за подобряване на качеството на човешкия капитал и увеличаване на производителността. Има признаци за възникването на недостиг на умения в някои сектори на икономиката. Очаква се този недостиг на умения да се задълбочи в бъдеще. Силният растеж на заплатите и забавянето на растежа на производителността могат да доведат до отслабване на разходната конкурентоспособност. Ето защо е важно да се подобри съответствието на образованието с пазара на труда, да се рационализира структурата и финансирането на образователната система, да се развива ученето през целия живот и да се подобри насочеността и ефективността на активните политики на пазара на труда. Литва е предприела стъпки за подобряване на активните мерки на пазара на труда и другите услуги за подпомагане на търсещите работа лица, но все още има потенциал да подобри насочването на конкретни групи, по-специално твърде дългосрочно безработните лица и тези, които нямат необходимите умения. Разходите за ефективни мерки на политиката на пазара на труда продължават да бъдат ограничени и мрежите за социална сигурност в Литва са слаби. Около 27% от населението на Литва е изложено на риск от бедност или социално изключване, а неравенството в доходите е сред най-високите в Съюза. Правителството планира да подобри обхвата и размера на обезщетенията за безработица и социалното подпомагане, но съответните закони все още не са приети.
- (11) В Парламента се обсъжда цялостно преразглеждане на Кодекса на труда и социалния модел. Намерението е да се увеличи гъвкавостта на отношенията на пазара на труда и да се предостави повече сигурност, но съответното законодателство все още предстои да бъде прието. От значение са участието на социалните партньори в прилагането на реформата и провеждането на по-интензивен социален диалог.

- (12) Инвестициите се възстановяват бавно от началото на икономическата криза и ще бъдат подкрепени от европейските структурни и инвестиционни фондове през следващите години. Независимо от това, приемането и внедряването на нови технологии не се разпространява в икономиката и нивото на иновациите е ниско, което пречи на растежа на производителността. Частните инвестиции в научни изследвания и иновации също са малки, вероятно поради недостатъчните стимули за бизнес изследванията и иновациите и за сътрудничество между публичния и частния сектор. Укрепването на частните инвестиции би могло да смекчи рисковете, свързани със зависимостта на публичните инвестиции на Литва в научни изследвания и иновации от европейските структурни и инвестиционни фондове. Системата за висше образование показва слабости относно резултатите по отношение на качеството и иновациите, като е с ограничени равнища на сътрудничество с чуждестранни университети и научноизследователски центрове. Системата за научни изследвания и иновации е фрагментирана и се характеризира с припокриване и дублиране. Това пречи на Литва да достигне критична маса от капацитет за научни изследвания и развойна дейност, необходим за увеличаване на иновационните познания. Стимулите за иновации и сътрудничество между академичните среди и бизнеса трябва да бъдат увеличени, наред с другото, чрез развитието и инвестирането в човешки капитал, което би могло да увеличи нивото на трансфера на технологии към реалната икономика. Подобряването на ограничения капацитет на литовските фирми да поемат външни знания и да го прилагат за търговски цели би подобрило резултатите по отношение на иновациите.
- (13) В рамките на европейския семестър Комисията направи цялостен анализ на икономическата политика на Литва и го публикува в доклада за държавата от 2016 г. Тя оцени също програмата за стабилност и националната програма за реформи, както и предприетите последващи действия във връзка с препоръките към Литва, отправени през предходните години. Тя взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива фискална и социално-икономическа политика в Литва, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на ЕС предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Съюза чрез осигуряване на принос на равнище ЕС за бъдещите решения на национално равнище. Препоръките в рамките на европейския семестър са отразени в препоръки 1—3 по-долу.
- (14) С оглед на тази оценка Съветът разгледа програмата за стабилност, като становището⁶ му е изразено по-специално в препоръка 1 по-долу.

⁶ Съгласно член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97.

ПРЕПОРЪЧВА на Литва да предприеме следните действия в периода 2016—2017 г.:

1. Да гарантира, че отклонението от средносрочната бюджетна цел през 2016 г. е ограничено до допуснатото отклонение, свързано с цялостната пенсионна реформа през 2016 и 2017 г. Да намали данъчната тежест върху лицата с ниски трудови доходи, като данъчната тежест се премести към други източници, които са по-малко нарушаващи растежа, и да подобри данъчната дисциплина, особено в областта на ДДС.
2. Да увеличи инвестициите в човешки капитал и да преодолее недостига на умения чрез подобряване на съответствието на образованието с пазара на труда посредством повишаване на качеството на преподаване и на ученето за възрастни. Да увеличи обхвата и ефективността на активните политики на пазара на труда. Да засили ролята на механизмите за социален диалог. Да подобри резултатите в здравеопазването чрез укрепване на извънболничните грижи, превенцията на заболявания и чрез насърчаване на здравословен начин на живот. Да подобри обхвата и адекватността на обезщетенията за безработица и социалните помощи.
3. Да предприеме мерки за повишаване на производителността и подобряване на приемането и внедряването на нови технологии в икономиката. Да подобри координацията на политиките за иновации и да насърчи частните инвестиции, *inter alia* чрез разработването на алтернативни начини за финансиране.

Съставено в Брюксел на ... година.

*За Съвета
Председател*
